

Mantas
Adomėnas

MONETA
&
LABIRINTAS
ROMANAS

baltos lankos

Mantas Adomėnas

Moneta
&
labirintas

romanas

baltos lankos

2. Pirmas skyrius

Nižnedvinskas, Šiaurės Rusija, 2018

Jis pabudo ne nuo statybų kranų, kuris, su griausmu ir žvangesiu pasiraivęs, pradėjo zvimbti už lango, ir ne nuo pagiringo kaimyno atsibudimo dejonų ir keiksmų, pradėjusių skliti už plonos sienos. Kelias akimirkas nesuprato ne tik kas jį pažadino, bet ir kur yra, kaip čia atsidūrė ir kas jis toks apskritai yra. Sienos, iki krūtinės aukščio išdažytos šviesiai žaliais aliejiniiais dažais, drėgmės pėdsakų išmargintos tinkuotos lubos, iš sienos styrantis parūdijęs radiatoriaus vamzdis, metalinės lovos girgždėjimas grąžino jį į vaikystės kelionių prisiminimus – į nakvynes nesvetinguose provincijos miestų viešbučiuose, ilgą kelią pėsčiomis nuo stoties nepažįstamomis gatvėmis, neaiškią grėsmę skleidžiančius praeivių žvilgsnius, nesibaigiančias, dažnai nesuprantamas tėvų derybas su kasininkėmis, viešbučių administratorėmis, traukinių konduktoriais dėl bilieto, kambario, vietos traukinyje. Niekas nieko nenorėjo užleisti, kiekviename posūkyje susidurdavai su kliūtimis, kurios visuomet atrodydavo neįveikiamos – kiekvienas žingsnis atverdavo vis naują Zenono paradoksą. Nustebdavo, kai po ilgų derybų ir ginčų, stumdymosi eilėje galiausiai pavykdavo ką nors pasiekti: nusipirkti traukinio bilietą ar gauti nakvynę viešbutyje. Tą pasaulį buvo visiškai pamiršęs. Dabar jis užplūdo visa jėga – pasijuto tarsi bergždžiai bandydamas bėgti košmariškame sapne, tarsi apimtas slogučio, sklindančio iš Kafkos romano puslapių.

Vis dėlto ore tvyrojo šis tas daugiau negu vaikystės prisiminimų slogutis – vos apčiuopiamas nerimas, suvokimo parašėje tvyrantis jausmas, kad kažkas yra ne taip, kaip turėtų būti. Atsisėdo, kojas nuleido ant žvarbaus, ne itin švaraus linoleumo ir sugirgždėjęs lovai suprato, kas jį pažadino, – koridoriuje įsivyravusi tylą. Jo kambarys buvo koridoriaus pradžioje, netoli laiptų aikštelės, į kurią atsivėrė pora protarpiais veikiančių lifių. Prisiminė praeitos nakties garsus: žingsnius, pakeltus girtų balsus, netikėtai skambų moters juoką, vėl žingsnius – sunkius, vyriškus, truputį nelygius ne visai blaivaus žmogaus žingsnius, paskui aukštakulnių kaukšėjimą, į vieną ir į kitą pusę, dešinėn, link laiptų, ir į kairę, į ilgą blausų koridoriaus tunelį, lygiais tarpniais sužymėtą pilkšvai mėlynomis durimis. Prieš užmigdamas dar spėjo pagalvoti, koks, pasirodo, intensyvus naktinis gyvenimas verda šiame viešbutyje – tada, kai registravosi, viskas atrodė kaip išmirę. Tačiau dabar žingsniai liovėsi. Net ir kaimyninio kambario urdulys, trinktelėjęs durimis, nuslopo ir pradingo. Jeigu ne krano zvimbimas, galėtum tai pavadinti spengiančia tylą, pagalvojo. Ir aiškiai suvokė, ką tai reiškia: jį atpažino, jį susekė. To, be abejo, ir reikėjo tikėtis.

Tas, kas leidžiasi į Rusijos gilumą, negali tikėtis ilgai išlikti nepastebėtas. Kad ir kaip kruopščiai mėgintų prisitaikyti ir pripti, užsienietis anksčiau ar vėliau išsiduoda drabužiais, šnektą, galiausiai manieromis, nusišypsodamas sutiktam praeiviui ar pernelyg mandagiai padėkodamas parduotuvėje. Prisiminė, kaip prieš daugelį metų Peterburge bandė nupirkti bilietus į Ermitažą – sau ir šeimininkų dukrai, vešliaplaukei gražuolei žydaitei Lenai, kuri vedžiojo jį po miestą. Mintyse parepetavęs, kad nuslėptų savo baltišką akcentą – užsieniečiams skirtu tarifu mokėti negalėjo, – ištarė, jo manymu, nepriekaištingas

frazes. Kasininkė, atsainiai dirstelėjusi, letargiškai atseikėjo bi-lietus, – ir čia pat už kampo nuo Lenos gavo barti: „Iškart ma-tyti, kad tu ne čionykštis! Mes niekada nesakom „prašau jūsų“. Neužsimiršk!“ Tuo labiau ištuštėjusiame, mirštančiame provin-cijos mieste, kur visi viską stebi ir žino, tebuvo laiko klausi-mas, kada į jį atkreips dėmesį ir praneš organams. Be to, jis nė nebandė pernelyg slėptis – tik tiek, kad neužkliūtų priekabių ieškančiam policininkui ar skustagalviui. Jis nebuvo iš tų, kurie mokomi tobulai apsimesti, persikūnyti į vietos gyventoją, prisi-imti kruopščiai sukonstruotą svetimą tapatybę. Nebuvo tikras slaptasis agentas.

Neskubėdamas, pravėręs vonios duris, kad girdėtų, jei kas ims rakinti duris iš išorės, išgeltusioje vonioje nusiprausė po anemiška vandens čiurkšle.

Greitosiomis nusiskuto, pilku plastiku įrėmintame veid-rodyje virš kriauklės, kaip ir kiekvieną rytą, kritiškai įvertino jam prieš akis atsivėrusį vaizdą: beapdrimbanti, bet vis dar tai-syklinga, ovalinį veidrodžio kontūrą atkartojanti veido forma, purvino smėlio spalvos plaukai, tankūs, dar nepražilę, negra-bokai apkirpti, perskirti ne itin tvarkingu sklástymu – nemažai pastangų ir pinigų prireikė, kad taip pigiai atrodytų, – įdėmios ir šaltos didelės akys, tvirtas smakras. Bruožai nelabai skiriasi nuo slaviškų, bet įgudusi akis išsyk matė kitoniškumą, ir būtų nelengva supainioti ar apsimesti: nosis tiesesnė, skruostikau-liai ne tokie ryškūs, visas veido įspūdis švelnesnis, mėlynų akių pjūvis truputį kitoks. Vardas, suaugęs su šitais veido bruožais, irgi nerusiškas: Tomas.

Apsivilko aprintus, nuo neišsivadėjusios drėgmės ne-mielus drabužius: pilkas kostiumines kelnes, kurias panešio-tų drabužių likimo deivės kažin kada atskyrė nuo jų švarko,

pusėtinai priderintus dryžuotus marškinius, juodą odinę striukę, irgi mačiusią geresnių laikų, storapadžius beformius batus. Apranga buvo kruopščiai sukomplektuota dar Vilniuje. Dabar, kai dėvėtų drabužių prikrauti maišai iš pasiturinčių kraštų sklisdami po visą pasaulį sėja visur tas pačias aprintas madas ir aprangos standartus, surasti kostiumą slaptai misijai į Rusiją tapo žymiai lengviau. „Dar vienas globalizacijos pavidalas“, – dingtelėjo. Bent jau nereikia raustis, ieškant Rusijoje pagamintų drabužių ar persiuvinėti sunkiai gautų etikečių ant rūbų, tikintis, kad niekas nepastebės klastotės, – Šaltojo karo laikų galvos skausmas. Palyginti su drabužiais ir buities reikmenimis, galiojantį Rusijos Federacijos pasą su tinkama nuotrauka įgyti būdavo paprasta – netgi tuomet, kai jis dar nedirbo Biurui. Dabar tereikėjo prieš dešimt darbo dienų užpildyti prašymą.

Apsirengęs tyliai, bet greitai pravėrė duris į koridorių, apsidairė. Kažkur trinktelėjo durys, nukaukšėjo žingsniai. Du jaunuoliai teberūkė lifto aikštelėje, kone pabrėžtinai nekreipdami į jį dėmesio. To ir reikėjo tikėtis. Dar vienas lauks apačioje, viešbučio fojė, greičiausiai skaitydamas laikraštį, dar vienas – galbūt moteris? – lauke. Kur nors netoliese, priešingose gatvės pusėse, lūkuriuos du ekipažai – jeigu jis kartais paimtų taksi, kas tokiame mieste mažai tikėtina. Užrakino duris – beprasmiškas gestas, vis tiek vos išėjus perkratys daiktus – ir neras nieko, jokios pražiopsotos inkriminuojančios detalės. Žinoma, jeigu jo neinkriminuoja jau pats buvimas čia, šitame mieste. Tačiau nebus nieko, kas galėtų atskleisti jo kelionės tikslą – jokių užrašų, laiškų, nuotraukų, laikmenų. Neįmanoma išduoti to, ko pats nežinai. O savo kelionės tikslo Tomas nežinojo.